

UDC: 634.1;631.427.4

BIOLOŠKE OSNOVE REZIDBE VOĆAKA U RODU

N. MIČIĆ, GORDANA ĐURIĆ*

IZVOD: U radu se razmatraju osnovni principi rezidbe voćaka u rodu, kao polazne osnove za procenu opterećenja stabala pupoljcima — rodnim grančicama, odnosno plodovima, u cilju uspostavljanja odgovarajućeg odnosa između rasta i rodnosti. Za uspostavljanje i održavanje ovog odnosa neophodno je poznavati tip organogeneze rodnog drveta, dominantni tip rodne grančice i rodni potencijal svake pojedine kombinacije sorta/podloga. Definisanjem osnovnih principa rezidbe u rodu otvara se mogućnost integralnog proučavanja sortnih specifičnosti rezidbe u rodu, kao osnove za održavanje određenog odnosa između rasta i rodnosti na nivou realizacije planiranog prinosa i redovnog plodonosenja.

Ključne reči: rezidba, organogeneza rodnog drveta, rast i rodnost.

UVOD: U gotovo svim literaturnim izvorima o rezidbi voćaka navode se dva osnovna pristupa:

- rezidba formiranja uzgojnog oblika, i
- rezidba u rodu.

Osnovni principi rezidbe formiranja uzgojnog oblika definišu raspored i položaj skeletnih i poluskeletnih grana ili poluskeleta, rodnih nosača i obrastajućih grančica u prostoru i prema proizvodnici, sa osnovnim ciljem do koeficijent produktivnosti krošnje bude jednak 1 (Prica, 1985). Kada je u pitanju rezidba formiranja uzgojnih oblika može se reći da je većina osnovnih pitanja definisana, a daljnji rad u ovoj oblasti bazira se na proučavanju modifikacija vezanih za prirodne tendencije kombinacija sorta/podloga ka određenoj formi habitusa i karakteru plodonosenja.

Osnovni principi rezidbe voćaka u rodu, koji treba da daju i osnovu za definisanje sortnih specifičnosti rezidbe, u voćarskoj literaturi nisu sistematski obrađeni i mogu se naći samo parcijalno, dati kao pojedinačni pomotehnički tretmani analiziranih sorti. Takođe, često se sasvim pogrešno navodi da se rezidba voćaka u rodu svodi na održavanje formiranog uzgojnog oblika.

Značajno je naglasiti i to, da je pravilno formiran uzgojni oblik osnovna pretpostavka bilo kakvog razmišljanja o rezidbi voćaka u rodu. Isto pravilo važi i za uzgojne oblike definisane za kombinacije sorta/podloga slabe ili slabije snage rasta, gde se formiranje uzgojnog oblika jednim delom podudara sa rezidbom u rodu (Gvozdrenović i Dulić, 1981; Gvozdrenović i sar., 1985; Sansavini i Corelli, 1991). Podudaranje rezidbe u formiranju uzgojnog oblika sa rezidbom u rodu traži poseban pristup u rezidbi ovih kombinacija sorta/podloga, što dodatno potvrđuje značaj preciznog definisanja osnovnih principa rezidbe voćaka u rodu.

Cilj ovoga rada je da da doprinos u definisanju osnovnih principa rezidbe voćaka u rodu i time stvori osnovu za integralni pristup u proučavanju sortnih specifičnosti ove rezidbe.

2. Osnove definisanja rezidbe voćaka u rodu

Rezidba voćaka u rodu označava skup pomotehničkih zahvata kojima se uspostavlja i održava određeni odnos između rasta i rodnosti.

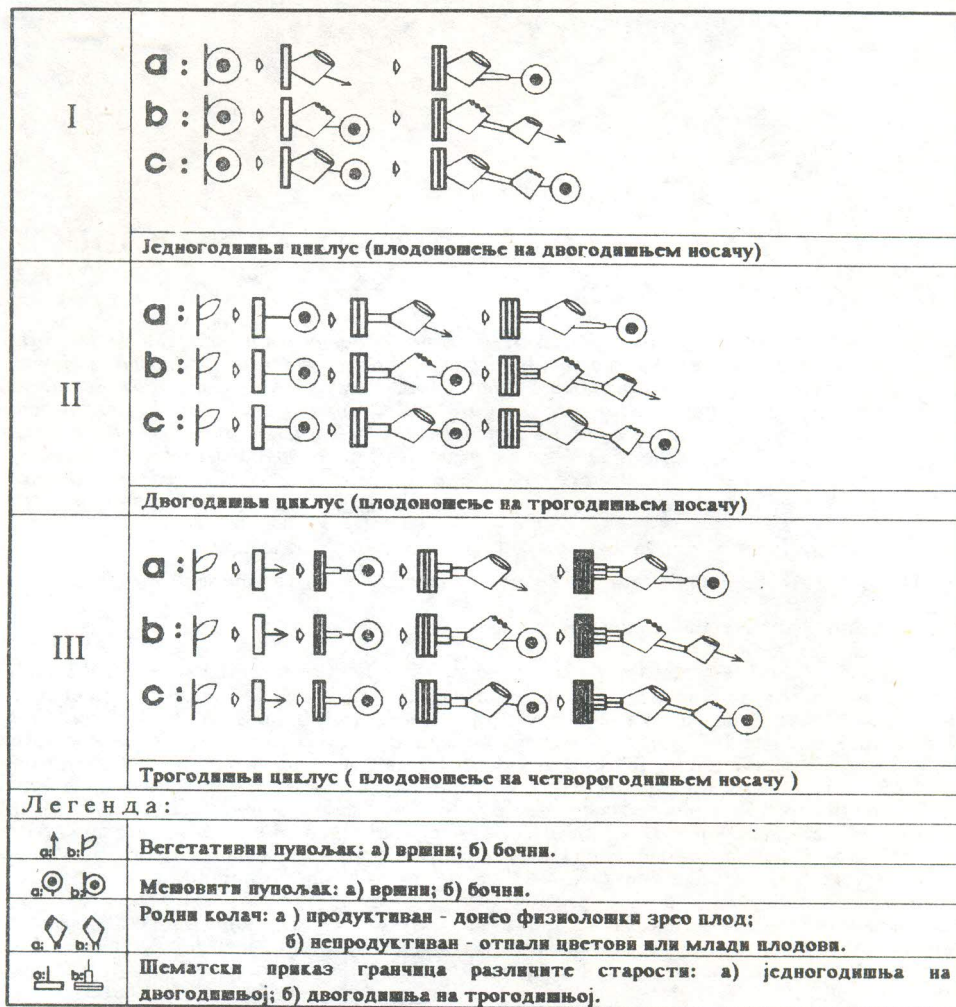
Ovaj odnos između rasta i rodnosti u svih kombinacija sorta/podloga određen je odnosom između:

1. kategorija pupoljaka (vegetativni: generativni)
2. kategorija prirasta (letorasti i rodno drvo u evoluciji: rodne grančice)
3. broja listova i broja plodova (asimilaciona površina neophodna za rast i razvoj jednog ploda i istovremeni rast i razvoj novih mladara na kojima će se diferencirati generativni pupoljci-rodne grančice za narednu vegetaciju).

Pregledni rad (Review paper)

* Dr NIKOLA MIČIĆ, mr GORDANA ĐURIĆ, Institut za istraživanja u poljoprivredi »Srbija«, Centar za voćarstvo i vinogradarstvo Čačak.

Sl. Grafički prikaz tri tipa organogeneze rodnog drveta jabuke i kruške i tri različite reakcije rod-
nih grančica u plodonošenju

Određene ili procenjene vrednosti navedenih pokazatelja, njihov broj i međusobni odnos izražavaju se po 1 m skeleta ili po jednom rodnom nosaču, čime se uopštavaju razlike u veličini habitusa, a rezaču je lakše da tako definisani odnos uspostavi i prati u svim delovima krošnje. Istovremeno time se postiže i ravnomerno raspoređivanje rodnih elemenata duž skeleta ili provodnice.

Imajući u vidu činjenicu da se prirodni odnos između rasta i rodnosti uspostavlja i spontano u zavisnosti od perioda uzrasta (Sitt, 1958), da se diferencijacija generativnih pupoljaka odvija u vegetaciji koja prethodi rodnosti, te da su rast i diferencijacija generativnih pupoljaka najčešće u kompeticijskom odnosu sa razvojem ploda, za pravilno definisanje i pomotehničkim zahvatima uspostavljanje i održavanje određenog odnosa između rasta i rodnosti, neophodno je poznavati sledeće biološke karakteristike svake pojedine kombinacije sorta/podloga:

1. tip organogeneze rodnog drveta;
2. dominantni tip rodne grančice koja donosi fiziološki zrele plodove (»produktivne rodne grančice«);
3. rodni potencijal i njegovu realizaciju u datim agro-ekološkim uslovima gajenja.

Tip organogeneze rodnog drveta (Sl. 1) u osnovi podrazumeva period za koji će obični vegetativni pupoljak poluskeleta ili nosača rodnog drveta, pri određenom položaju u prostoru i prema

